

TILL SIST

BBS – ETT NYTT FORUM FÖR POLITISK DEBATT

Ett nytt forum för politisk debatt har skapats genom att flertalet riksdagspartier öppnat sin Bulletin Board Systems (BBS). Det är datanätverk som man med hjälp av en dator och ett modem kan ringa upp via de vanliga telefonledningarna. Här ger Svensk Tidskrift sina läsare ett smakprov på en "BBS-debatt".

Ar det inte tid att bryta upp från folkrörelsestrukturen? Att lämna det föråldrade partiväsendet och ombilda moderaterna till ett förbund av enskilda politiker?

Ett valmansförbund baserat på personligt valda politiker, på riksnivå såväl som på kommunal är morgondagens melodi. Istället för dagens organisation som främjar konformitet, maktspel och inåtvändhet skulle ett valmansförbund kunna erbjuda en plattform, ett varumärke och ett forum för idéutveckling till hugade högerpolitiker. Flera av de tankar som raden av eftervalsanalyser innehåller tillvaratas:

- Moderaterna blir borgerlighetens torg, öppet för människor med samma grundsyn men med olika erfarenheter, viljor och positioner.

- Mångfald skapar bredd. Desto fler olika människor som företräder moderaterna utifrån skilda perspektiv, desto fler möjligheter till identifikation för väljarna.

- En dynamisk idéutveckling. Dagens

likriktning försvinner i takt med partihierarkin och det skapas utrymme för flera alternativa tankeskolor.

Vi har nu såväl tiden som kraften att utveckla och trumma in en ny organisation. Låt oss inte försitta denna chans!

Martin Borgs

Vi kanske inte behöver bli ett löst sammanhållet valmansförbund. Vi måste däremot acceptera och uppmuntra att våra förtroendevalda utifrån en gemensam grundsyn ibland kommer fram till olika slutsatser.

Något som jag starkt ogillar är bindande majoritetsbeslut i en partigrupp. I förlängningen handlar det om att halva majoriteten (25%) styr. Varför är det så farligt att låta en riksdagsledamot eller en kommunfullmäktig rösta efter sin egen övertygelse i en fråga? Är det för att det ser konstigt ut om gruppen tycker olika? Nej knappast. Det konstiga är ju att en grupp på 80 personer röstar på samma sätt, vilket folk uppfattar som att de 80 har samma åsikt.

Vi måste försöka att finna former där de enskilda förtroendemännen/-kvinnorna sätts i centrum. Det är nödvändigt att öka deras inflytande, inte partiapparatens.

Så helt avvisande till Martins tankar är jag inte.

Nils Hast

Nils Hast undrar varför det är farligt att låta en riksdagsledamot eller kommunfullmäktige rösta efter sin egen övertygelse i en fråga.

Faran beror naturligtvis på vilken fråga det är och omständigheterna i övrigt. En budget kan knappast hållas ihop om alla röstar efter sin övertygelse i varje sakfråga, olika värderingar inom majoriteten och till och med inom partierna om den bästa fördelningen av budgeten. Detta skulle mycket lätt leda till att oppositionen skulle kunna få igenom sina förslag, med ökade utgifter som följd.

Motsvarande gäller naturligtvis på nationell nivå och det finns säkert många riksdagsledamöter som röstat mot sin egen övertygelse i sakfrågor för att hålla ihop regeringen. Övertygelsen om att Sverige behövde fyrpartiregeringen var viktigare än övertygelsen i enskilda sakfrågor. Kompromissen är en förutsättning för att kunna styra.

Med det här menar jag inte att en politiker i varje fråga måste rösta efter partiets linje, men jag hoppas att jag förklarat varför det ibland är nödvändigt att rätta sig efter partiets beslut.

Johan Örjes

Meningen med en viss gruppdisciplin i

riksdagen och kommunfullmäktigeför-samlingarna är ju, att man inte blir vald enbart som person, utan som representant för en "varudeklarerad" politik. Den som låter sig nomineras som kandidat för ett parti, förbinder sig ju därmed moraliskt gentemot väljarna att verka och rösta i enlighet med partiprogram och valmanifest. En förtroendevald moderat kan t.ex. inte rösta för skattehöjning i stället för skattesänkning med motiveringen: "Visserligen tycker partiet att skatterna skall sänkas, men det tycker inte jag."

Johan Westrin

Nuvarande valsystem prioriterar val av parti framför person. Det innebär att partiets politik som fått stöd vid valtillfället - inte enskilda personers piruetter. Det finns förvisso starka skäl för ett utökat personval med därmed åtföljande starkare ställning för egen profilering och därmed självständighet. Demokrati förutsätter dock väljarmandat i val. Det väljarmandatet har idag få, om ens några enskilda personer. Det förutsätter med andra ord förändringar i valsystemet, som åtminstone delvis är på väg att genomföras, för att ge utrymme för ökad enskild profilering.

För de allra flesta kan det inte vara någon hemlighet att små välorganiserade grupper kan kontrollera större församlingar. Det gäller i synnerhet politiska församlingar. Därför går det självklart inte att ensidigt luckra upp partisammanhållningen. Det innebär således behov av gruppbeslut. Dessvärre tenderar alltför ofta kritik mot beslut i gruppen komma efter besluten istället för under pågående

debatt. Det är ett internt bekymmer som får lösas där det uppkommer.

Jämför gärna bolagsstämmor där ägare med 5-10% av rösterna kan ha full kontroll.

Per Westerberg

Det bästa svaret på nödvändigheten av uppbrott är nog personval - åtminstone vad gäller diskussionen om ansvar. Det rimliga är att politiker har ansvar mot de som valt dem. Själv skulle jag föredra personval i enmansvalkretsar kompletterat med större enheters proportionella partilistor. Sannolikt skulle det också påverka utvecklingen i riktning mot större (och därmed bredare partier).

Henrik Landerholm

Jag har inte riktigt koll på vad diskussionen gäller, men bidrar gärna till att höja temperaturen något genom att anmäla avvikande uppfattning i förhållande till Landerholm. Personligen tror jag att personval är mindre bra.

Det grundläggande problemet i en demokrati är att sammansmälta de individuella preferenserna till ett kollektivt beslut som uppfyller hyfsade krav på rationalitet och effektivitet (se exempelvis Arrows tolkning i möjlighetsteoremet). Detta kan ske genom en rad metoder, bland annat regler om kvalificerade majoriteter, minoritetsklausuler, rättighetskataloger, överprövningsmekanismer, federativa strukturer och makt-delning. Syftet med dessa regler är att tillse att majoritetsbesluten väl överensstämmer med flertalet medborgares långsiktiga intressen.

I Sverige har vi ett mycket ograverat majoritetsstyre. Hänsynen till allmänintresset är inte förstärkt genom beslutsregler eller konstitutionella begränsningar av det slag som är vanliga i exempelvis USA. Detta gör att den viktigaste mekanismen för att hålla allmänintresset i fokus är partisystemen. De respektive partiledningarna vet att röstandet i hög grad bygger på partiets förmåga att förverkliga politik som främjar allmänintresset. Detta gör att skyddet för allmänintresset ligger i partiväsendet (liknar något Burkes traditionella försvar för partisystem). Inför man personval undergräver man stabiliteten i hela partisystemet. Detta gör inte så mycket om man har andra konstitutionella mekanismer att luta sig mot. Något sådant har vi dock inte i Sverige, vilket kan göra att vi får det sämsta hos två system.

Därför tycker jag vi skall avstå från personval.

Anders Borg

Jag tenderar nog att hålla med Anders.

Partisystemet är viktigt för att det skall kunna finnas en ansvarsfull opposition och därmed ett regeringsdugligt alternativ. Kortsiktigt kan säkert personval vara ett sätt att öka intresset för politiken, men långsiktigt tror jag att det blir besvärligt. En person som är vald på ett personligt mandat kommer att ställa särskilda krav på att "välja" sin egen politik. Vi riskerar få partier som liknar ny demokrati med ett stort antal personer som inbördes kämpar om uppmärksamhet och som vill formera sin egen politik. Det kommer då bli ännu svårare att samla

en riksdagsmajoritet för besvärliga beslut.

Med ett partisystem finns det ett intresse att långsiktigt försöka förankra förtroendet för partiets politik.

Nu tror jag att det personavallsystem som skall tillämpas vi Europaparlamentsvalet, och som avses användas vid 1998 års allmänna val inte kommer att leda till denna typen av problem. Mina invändningar gäller utpräglade former av personval som till exempel majoritetsval i enmansvalkretsar och liknande.

Hans Jeppson

Anders inlägg är mycket tänkvårt och förvisso kräver det politiska systemet ansvarstagande för helheten. Problemet är att de etablerade partiernas arbetsformer och sätt att närma sig väljarna blir alltmer frånstötande för människor (väljare). Därmed ges missnöjes- och enfrågepartier utrymme att breda ut sig. De "puffar" möjligen ur den enskilde väljarens synpunkt den politiska utvecklingen i rätt riktning, men dessa partier är inte förmögna att ta det helhetsansvar Anders efterlyser. Jag håller med Anders om riskerna i ett personavallsystem med nuvarande konstitutionella (brist på) begränsningar. Samtidigt ser vi ju nu tendenser i till exempel USA att personvalet kompletteras med ett starkt engagemang från enskilda kandidater i gemensamma ståndpunkter, som till exempel *Contract with America*. Vilka mer exakta konstitutionella begränsningar som behövs är inte jag, men möjligen Anders kapabel att föreslå. Jag tycker i vilket fall att det vore att kasta ut barnet med badvattnet att säga

nej till personval. Politiker måste börja bli beroende av väljarnas förtroende istället för att ensidigt ha sina partiorganisationer som huvudsaklig marknad för att säkra återval.

Henrik Landerholm, riksdagsman (m)

Det bör samtidigt göras konstitutionella begränsningar för vad som är politikens uppgift. En viktig orsak till väljarnas bristande förtroende för politiken är naturligtvis att alltmer kollektiverats och flyttats från medborgarna till politiska församlingar. Det politiken skall utföra bör den utföra väl och kraftfullt och övrigt bör politiken avstå ifrån. Det bör finnas en explicit beskrivning av hur långt in i enskilda människors liv och leverne politiken får sträcka sig. Grundlagarnas syfte är ju just att ordna dessa begränsningar men svenska grundlagar har ju under socialdemokratisk hegemoni kommit att betyda noll och intet. Allt har blivit en lämplighetsfråga. Grundlagarna skyddar ju numera bara mycket små sektorer av mänskligt liv från överhetens klåfingrighet. Fri- och rättighetskatalogen som infördes under borgerlig regering för 12-15 år sedan var ett steg på vägen men mycket återstår.

Och det är viktigt att de entusiastiska och i verklig mening representativa, lokala politikerna som Henrik skriver om också har en ram att verka inom. Så att de inte börjar besluta om att grannarna skall måla om huset o dyl. Legitimiteten kräver representativitet men också gränser för maktutövningen och förut-sägbarhet i innehållet.

Per Heister

DAGENS NAMN

EN NY HEDLUND?

Något av en spelare är han, Bo Robert Ingemar Dockered. Så är han också sedan 1993 ordförande i AB Trav och Galopp (ATG). Frågan är vad firmorna ger för odds på att han skall bli ny centerledare efter Olof Johansson? Sannolikt bättre än att Turkiet skall vinna melodifestivalen i alla fall!

Under förra mandatperioden satsade han hårt på centerns regeringsmedverkan. Han ansåg att somliga i partiet - av honom tilldelade epitetet "fundamentalister" - gjorde sig själva och den gröna rörelsen löjlig genom att vilja göra Öresundsbron till kabinetsfråga. Det hela utvecklade sig till en envig med viceordföranden Helena Nilsson; som i TV avlockats ett distinkt ja på frågan om hon tyckte centern skulle lämna regeringen ifall bron fick klartecken. Under några dagar rasade en hård ideologisk kamp

tryfferad med diverse avgångskrav. Fast Bo Dockered satt kvar som LRF-ordförande. Helena Nilsson som vice ordförande. Istället var det Olof Johansson som fick gå - ut genom porten från miljödepartementet, och därmed också regeringen, för att aldrig mer komma tillbaka.

Politisk karantän

Bonden på Järns gård, Sjövik i Älvsborgs län, hade markerat. Han var rädd för att centern, om partiet ännu en gång punkterade en borgerlig regering, skulle placeras i politisk karantän för många år framåt. Det skulle minska möjligheterna att påverka. Något som måste bedömas som en levandedöd tillvaro för en person vilken de senaste nio åren tjänat sitt levebröd på att övertyga politiker och lirka fram beslut. Ett annat argument för att stanna kvar var att de viktiga förhandlingarna med EG/EU fortfarande pågick.

LRF:arna måste vara med - ja det vill säga förklädda till centerpartister. Det var säkert någon mer än CUF-ordföranden Kristina Hansson som noterade hur

HANS WALLMARK är redaktör och skriver ledare i bland annat Nordvästra Skånes Tidningar.

Dockered under dessa dagar mest behandlade centern som lantbrukskooperationens politiska gren.

Stabil förespråkare

Men trots allt gav regeringen klartecken till Öresundsbron, centern satt kvar och det blev ett ja till EG/EU i folkomröstningen. För ett av Bo Dockeredes viktigaste mål har varit att se till att Sverige blir fullvärdig medlem. När de första beskederna kom i slutet av 1980-talet att LRF sagt ja till Europa var det många skribenter och krönikörer som undrade ifall de fått tag i något felaktigt nyhetstelegram. Sedan antogs det att beslutet fattats under kupppartade förhållanden och att det snart skulle ändras. Men månad lades till månad och LRF var en av de pålitligaste och stabilaste förespråkarna för ett svenskt medlemskap. Skälen härför kan man ju tvista om. Elaka tungor påpekar att merparten av EG/EUs budget, ungefär två tredjedelar, går till jordbruks- och regionalstöd. Kanske har lantbrukaren Dockered med sina åkrar och skog varit på jakt efter en mjölk-kossa. En som kan förse bönderna med bidrag och stöd. Andra mer välvilliga tolkningar går ut på att LRF noterat att svenska matproducenter inte kunnat konkurrera på lika villkor. EG/EU-reglerna har negativt särbehandlat Sverige. Av det skälet måste svenskarna - och deras intresseorganisationer - befinna sig innanför tullmurarna än utanför.

Utan Bo Dockered är det inte alls säkert att det blivit ett ja i folkomröstningen 1994. För att ytterligare understryka detta kungjorde han också magis-

tralt sin avgång i februari 1995:

"Efter EU-omröstningen känns det naturligt att bryta upp".

"Sverige är med i EU, vilket i hög grad är böndernas förtjänst."

Så fick han det sagt.

Ganska friskt har det sedan tippats att han skulle vara intresserad av att efterträda Olof Johansson. Kanske huvudsakligen för att stoppa Helena Nilsson. Själv har han inte uteslutit någonting utan talar kryptiskt om att han "vill pröva nya arbetsuppgifter".

Mindre vänsteravvikelse

Efter brodebatten finns det väl en och annan vilken ser honom som garant för fortsatt borgerlig orientering inom centern. Bo Dockered skulle innebära mindre vänsteravvikelse, tros det. Samtidigt är han en erkänt duktig förhandlare. Ingen princip är så viktig att den inte i en överenskommelse går att byta bort mot någonting annat. Van vid en framgångsrik intresseorganisations intriger inser han det listiga i att spela ut partierna mot varandra för att därmed själv hamna i en bättre position.

Bo Dockered skulle mycket väl kunna bli en ny Gunnar Hedlund. Oddsden för det är nog lägre än för att han verkligen skall bli centerledare. Han har många motståndare, inte minst de som trampades på tårna under folkomröstningen. Blir det inget nytt jobb inom partiet får han väl i så fall lägga ner mer tid på Föreningsbanken, Folk och Försvar och Assi-Domän samt flitigt agera jaktprovdomare för drivande hundar.